

**PROCÉS
DE REFLEXIÓ
COL·LECTIVA
SOBRE LES
DEIXALLERIES
DEL VALLÉS
ORIENTAL**

PROCÉS DE REFLEXIÓ COL·LECTIVA SOBRE LES DEIXALLERIES DEL VALLÈS ORIENTAL

Síntesi de resultats
Bellaterra, juliol de 2015

Equip d'investigació:
Sergi López Asensio
Maria Villegas Rueda

Direcció / Coordinació:
Josep Espluga Trenc

Institut de Govern i Polítiques Públiques

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

<http://igop.uab.cat/>

Universitat de Catalunya
Departament de Territori
i Sostenibilitat

Consorti
per a la
Gestió dels Residus
del Vallès
Oriental

ÍNDEX

A tall de preàmbul 7

Toni Arrizabalaga, Dolors Bayés, Carme Barrios,
Marta Chillida, Assumpta Crespo, Manel España i Lluís,
Roser Galbany, Glòria Giménez Carrillo, Guifré Ortiz,
Jordi Picas, Francesc Solà, Marta Romo

Introducció..... 12

I. Funcions (percebudes) de les deixalleries..... 15

II. Obstacles al seu funcionament 17

1. Ubicació: Llunyania..... 18
2. Horaris 19
3. Beneficis i costos econòmics de les
deixalleries (i de la gestió de residus)..... 21
4. L'accés dels petits empresaris i autònoms
a la deixalleria..... 22
5. Diferents sistemes de descomptes 23
6. Duplicitat de serveis. 24
7. Residus especials..... 25
8. Manca d'informació sobre la gestió de residus 25
9. Conscienciar, davant la dificultat per a penalitzar.. 26
10. No retorn, ni possibilitat d'intercanvi 27
11. Robatoris i pràctiques irregulars 28
12. Coordinació de les deixalleries..... 32
13. Conflictes entre personal i usuaris 33

III. Propostes de millora 35

1. Deixalleries per tipologia: deixalleries
petites a l'entramat urbà, deixalleries mitjans
municipals i comarcals per a coordinar la gestió
dels residus (centres de tractament de residus)..... 36
2. Sobre la llunyania..... 37
3. Sobre els horaris 38
4. Propostes per a la valorització de residus:
Triar i visibilitzar els reutilitzables..... 39
5. Evitar certs tipus de residus 43
6. Sobre l'accés als petits empresaris i autònoms..... 44
7. Evitar la duplicitat de serveis..... 45
8. Informació sobre la gestió de residus..... 45
9. Com transmetre informació i conscienciar
a la població sobre la gestió de residus?..... 46
10. Sobre robatoris a les deixalleries 49
11. Establiment de convenis amb entitats
del territori 50

Conclusions i recomanacions

(principis generals) 52

A TALL DE PREÀMBUL

“Una bona oportunitat per conèixer de primera mà alguns aspectes de la gestió dels residus urbans que no sempre són clars per als ciutadans que no hi estem directament relacionats. M’hagués agradat, potser, una mica més d’informació tècnica, estadística i dels costos de la gestió dels residus, prèviament a les reunions, cosa que potser ens hagués ajudat a preguntar i discutir amb més propietat.”

Toni Arrizabalaga

Director i conservador del Museu de Ciències Naturals de Granollers “La Tela”

“Estic molt contenta d’haver tingut l’oportunitat de formar part d’aquest grup que vol millorar l’àmbit a què em dedico laboralment. Hem après, hem ensenyat, ens hem sorprès, però en definitiva tothom ha aportat el seu granet de sorra per intentar millorar.”

Dolors Bayés

Responsable de la deixalleria comarcal de Sant Antoni de Vilamajor

“Recentment, en una escola de negocis en què estic fent un curs, el ponent va començar la seva exposició dient: “la ment és com un paracaigudes... no serveix de res si no està oberta”. I em sembla una afirmació molt encertada. I una bona manera d’obrir la ment és participar en processos de reflexió col·lectiva, com ha estat l’experiència recent sobre les deixalleries del Vallès Oriental.

Com a psicòloga també us dic que participar d’un procés així és enriquidor a nivell personal i grupal.

A nivell personal, pels coneixements que s’hi adquireixen. En el meu cas he pogut conèixer, de la mà de gent que s’hi dedica o està vinculada al món de les deixalleries, el funcionament i la complexitat que envolta la gestió dels residus. D’altra banda, cognitivament és significatiu poder pensar, repensar, plantejar, innovar... com diem, mantenir la ment oberta i activa.

La reflexió col·lectiva és rellevant a nivell grupal, perquè permet el diàleg i vinculació amb altres persones, el desenvolupament de la comunicació i d’altres habilitats socials significatives. D’altra banda, i en aquest cas concret, ha estat rellevant a nivell social perquè les reflexions i conclusions extretes pretenen millores per al bé comú.

En el moment de canvi en què vivim, conceptes com innovació, reflexió o sinèrgies són elements bàsics per a l’adaptació i la millora. És per això que engresquem qui pertoqui a desenvolupar les aportacions fruit d’aquest procés col·lectiu.”

Carme Barrios

Directora Tècnica Ral SCCL

“Les sessions al Consorci m’han fet repensar les deixalleries com a espais d’intercanvi controlat, amb un disseny més acollidor (parcs, jocs infantils, museus...), amb inventaris “online” de materials i objectes, com llibres per exemple, que es poguessin recollir per usuaris interessats. S’hi podrien segregrar els residus més preciats de forma prioritària i arribar a acords de recollida exprés per evitar els robatoris actuals de residus metàl·lics, com el ferro o el coure. Un major nombre d’unitats mòbils també permetria apropar-les al centre urbà per usuaris sense massa possibilitats de desplaçament. Més enllà d’un magatzem temporal de residus, les deixalleries podrien ser un aparador dels resultats obtinguts amb els bons hàbits i l’esforç diari dels ciutadans, amb informació gràfica de com es valoritzen els residus, com es reutilitzen o a quines instal·lacions es porten per a fer-ne el tractament final. Fins i tot, podrien ser un espai educatiu i de lleure per a tota família els caps de setmana, que és quan són més freqüentades. Tot ajudaria a recordar que els residus que generem, fruit de les decisions diàries de consum, són cosa de tots, i amb la col·laboració de tots pot canviar-se’n la gestió tan cara, un servei difícil i deficitari per a les administracions, amb poc marge econòmic per arribar a millorar les deixalleries actuals amb les nostres reflexions i imaginació.”

Marta Chillida

Tècnica de Medi Ambient de l’Ajuntament de Granollers

“Convidar-me a formar part d’aquest grup de debat i reflexió a l’entorn de les deixalleries del Vallès Oriental m’ha significat un esforç personal que s’ha vist compensat per la quantitat d’informació que m’ha aportat des de diferents punts de vista.

Les propostes de millora que s’han plantejat han estat moltes, interessants i molt diverses; m’ha satisfet veure quantes coses es podrien fer en aquest servei públic comarcal.

Ara només falta posar-les en marxa, queden dites. Endavant i gràcies.”

Assumpta Crespo

Món cultural i associatiu

“La societat canvia tan de pressa, el món evoluciona tan veloçment, que si donem per vàlids els sistemes i per definitius els models, no trigaran gaire temps a quedar en desacord amb les persones que l’envolten i amb la interacció que se n’espera. I si es tracta d’un servei públic, s’hi requereix una especial atenció. Per això, processos de reflexió, repensament dels usos, conveniències i necessitats de les infraestructures i els seus serveis (com són les deixalleries i tot el sistema de recollida) són necessaris i encertats. Demostrada la intel·ligència col·lectiva, que s’emmiralla en l’emergent societat col·laborativa, animo cada persona a aportar als estaments públics iniciatives perquè caminin al mateix ritme i cadència que la mateixa societat.”

Manel España i Lluís

Món empresarial

“Aquestes jornades ens han permès reflexionar. Una de les coses positives és detectar la voluntat de les persones per parlar i buscar solucions.

D’altra banda, allò negatiu és adonar-nos de la dificultat d’entendre la importància de cuidar el medi ambient i les conseqüències que pot tenir no fer-ho”.

Roser Galbany

Encarregada del Servei Comarcal de Deixalleries

“La idea és bona: fer coincidir persones amb tasques i entorns diferents (potser encara hauríem d’haver estat més dispers), per imaginar altres maneres de fer funcionar les mal anomenades deixalleries, que ara associem a un lloc on pots portar el que ja no vols però d’on no pots endur-te res. Amb el grup de debat s’han obert altres possibilitats que hi donarien valor social, econòmic, cultural i educatiu. Ara la pilota és a l’altra banda”.

Glòria Giménez Carrillo

Món artístic

“Fa anys la força dels molins de vent permetia fer farina, moure un mall enorme o bombejar aigua als camps de cultiu. Va arribar a ser un element clau per al desenvolupament econòmic, fins que altres ginyes el van fer poc rendible i caigué en desús.

Ara, hi ha molins de vent a tot arreu, generant electricitat per a les nostres llars. La recuperació de l'ús dels molins de vent ha estat fruit d'haver canviat l'enfoc que se'ls donava per tal d'adaptar-lo a les noves necessitats. Amb les deixalleries ens cal fer el mateix, perquè van néixer per a cobrir unes necessitats que ara ja ho estan per altres mitjans. Si en som capaços, en perpetuarem l'existència i oferirem noves solucions a problemes actuals de la nostra societat.”

Guifré Ortiz

Tècnic de Qualitat Ambiental i Medi Ambient de l'Ajuntament de Mollet del Vallès

“Les deixalleries, des de la seva creació amb la Llei 6/1993, han esdevingut unes instal·lacions fonamentals per a la correcta gestió dels residus municipals. La seva implantació a Catalunya ha estat total, amb més de 400 instal·lacions repartides per tot el territori. Ciutadans, comerços i petites indústries les han utilitzat per portar-hi tots aquells residus que no tenien cabuda en el sistema de recollida de carrer. Amb la millora continuada de la recollida selectiva dels residus municipals al llarg dels darrers anys, les deixalleries també s'han hagut d'anar adaptant als nous residus i a les noves necessitats fins a esdevenir unes instal·lacions municipals polivalentes. Al llarg dels propers anys, hauran de seguir la seva adaptació per donar cabuda als nous reptes que es plantegin”.

Jordi Picas

Cap del Departament de Recollida Selectiva i Envasos de l'Agència de Residus de Catalunya

“Pertànyer al grup de debat del Procés de reflexió col·lectiva sobre deixalleries del Vallès Oriental ha significat per a mi una bona experiència. Compartir-ho amb persones conegedores del món dels residus m'ha aportat més informació sobre aquestes instal·lacions i el seu ús, i, alhora, fer-ho amb persones que desconeixen totalment aquest món, m'ha obert la ment de manera positiva. A vegades el dia a dia no ens permet mirar més enllà i la immersió total en aquest món dels residus, com és el meu cas, a voltes no ens permet avançar. Aquest procés m'ha permès pensar en coses noves per al futur i obrir la ment a noves perspectives. Ara el que cal és posar-ho en marxa.”

Francesc Solà

Món empresarial

“Poder participar en aquest projecte, ha reforçat el que ja sabem: que debatre i discutir sobre qüestions que cal reconduir és un luxe quan la gestió diària no permet tenir estones sense interrupcions per repensar, planificar i fer pluges d'idees. Estones indispensables per actualitzar, evolucionar i donar resposta a les necessitats canviants dels ciutadans. Això també ja ho sabem: poder repensar, i no només resoldre incidències immediates, permet donar un millor servei, tot i que sovint no es pot fer perquè no ho veiem com a prioritari. Només quan les circumstàncies i el pas del temps ens fan veure que ens hem quedat desbordats i obsolets, ens adonem que hauríem d'haver perdut el temps abans i hauríem d'haver estat prou agosarats per analitzar les idees que ens semblaven massa esbojarrades o inassolibles i, per tant, arribem a la conclusió que aquesta feina no és ni inútil, ni gens menyspreable”.

Moltes gràcies per aquesta oportunitat!!!

Marta Romo

Tècnica de Medi Ambient de l'Ajuntament de la Garriga

INTRODUCCIÓ

El Consorci per a la Gestió dels Residus del Vallès Oriental disposa de 25 deixalleries distribuïdes per tota la comarca (42 municipis), a més d'una deixalleria mòbil. Tot i que són instal·lacions força útils, des del Consorci hi ha la percepció que el seu potencial es podria ajustar més a les necessitats de la població i aprofitar més els seus recursos. Per aquest motiu, s'ha proposat dur a terme un procés de reflexió col·lectiva, de caire consultiu, encaminat a fer aflorar idees i propostes que serveixin per a optimitzar l'ús i funcionament de les deixalleries, així com valorar els seus respectius pros i contres.

Amb aquesta finalitat s'ha generat un espai de reflexió, limitat en el temps, que permeti a les persones participants confrontar els arguments propis i aliens, per tal d'afavorir l'emergència de propostes de futur raonades i avaluades col·lectivament. Aquest espai ha consistit en la constitució d'un 'Grup de Debat' que es va reunir tres vegades al llarg d'un període d'un mes, combinat amb diferents tècniques de dinamització participativa per alimentar-lo d'informació i dades sobre percepcions, experiències i expectatives de les pròpies persones participants.

Prèviament a les reunions del grup, es va realitzar una breu recerca exploratòria sobre les Deixalleries, que va servir com a punt de partida de les reflexions de grup. Amb aquest motiu es van entrevistar 5 persones expertes de diferents entitats, i es va fer una cerca documental sobre els models de deixalleries existents al nostre entorn.

Els principals interrogants a respondre amb el present estudi serien els següents:

- Quines funcions compleixen i/o haurien de complir les deixalleries actualment?
- Amb quins obstacles es troben per a complir amb aquelles funcions?
- Quines propostes es podrien impulsar per a salvar aquells obstacles i millorar el funcionament de les deixalleries?

La metodologia utilitzada es basa en l'anomenat mètode STAVE (*Systematic Tool for Behavioural Assumption, Validation and Exploration*).¹ El mètode STAVE es basa en implementar un procés d'investigació amb grups deliberatius ciutadans, amb l'objectiu d'investigar els seus processos

d'aprenentatge i raonaments pràctics; amb una mena de mini-exercici de participació ciutadana moderat amb diverses tècniques d'estructuració de problemes i diaris personals. Mitjançant aquesta aproximació metodològica es pretén generar discussions de les que puguin emergir discursos i visibilitzar pràctiques i acords socialment compartits per les persones participants.

Els resultats del grup són una col·lecció articulada de percepcions, opinions i reflexions de les persones participants. És a dir, no són dades objectives sinó acords col·lectius sobre com se suposa que són les coses (el funcionament de les deixalleries) i com suposen que podrien ser (propostes de millora). La verificació i cerca d'evidències d'aquestes opinions i reflexions col·lectives requeriria d'una investigació posterior que ja no és objecte del present estudi. Els resultats que aquí s'ofereixen han de servir sobretot per a pensar formes de millorar la gestió i models alternatius a la situació actual. Una altra cosa és la seva aplicació pràctica, que requeriria en cada cas de la verificació de la seva factibilitat amb dades més objectives.

1 Prades, A.; Holick-Jones, T.; Barnett, J.; Constantin, M.; Enander, A.; Espluga, J.; Konrad, W.; Poumadère, M.; Rosenhead, J. (2015) "PACHELBEL/STAVE: Shining a light on citizens' everyday environment-related behaviours". En: A. Martinuzzi and M. Sedlacko (eds.) Knowledge Brokerage for a Sustainable Europe. Innovative tools for enhancing the connectivity of research and policy making on sustainable development issues. Sheffield (UK): Greenleaf.

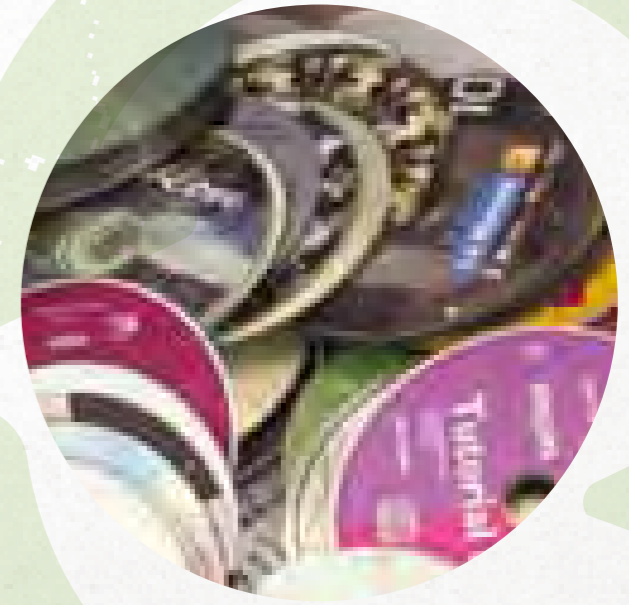

A continuació es presenta una síntesi de les respostes obtingudes a les tres preguntes que constitueixen els objectius de l'estudi.

I. FUNCIONS (PERCEBUES) DE LES DEIXALLERIES

Al llarg dels debats apareixen alguns conceptes relacionats amb per a què serveixen les deixalleries, sobre quina és la seva funció. El conèixer les expectatives de les persones participants sobre què és una deixalleria i què hauria de ser pot ser útil a l'hora de reflexionar sobre el seu futur.

- Separació: organització dels residus per tipologies
- Recollir els residus no habituals
- Recuperar i reciclar, però no transformar
- Emmagatzematge temporal
- No reduir residus
- No assumir tots els residus
- Valoritzar

II. OBSTACLES AL SEU FUNCIONAMENT

Els debats han fet emergir una sèrie de circumstàncies que dificulten el funcionament ideal de les deixalleries. A continuació es detallen els principals dèficits i/o obstacles que s'han comentat en els debats de grup.

1. Ubicació: Llunyania
2. Horaris
3. Beneficis i costos econòmics de les deixalleries (i de la gestió de residus)
4. L'accés dels petits empresaris i autònoms a la deixalleria
5. Diferents sistemes de descomptes
6. Duplictat de serveis.
7. Residus especials
8. Manca d'informació sobre la gestió de residus
9. Conscienciar, davant la dificultat per a penalitzar
10. No retorn, ni possibilitat d'intercanvi
11. Robatoris i pràctiques irregulars
12. Coordinació de les deixalleries
13. Conflictes entre personal i usuaris

1. Ubicació: Llunyania

En debatir els possibles obstacles que poden fer que l'ús de les deixalleries sigui menor del que seria idealment desitjable, un dels temes més destacats és la seva ubicació. Es considera que estan situades lluny dels centres urbans, als afores dels municipis i en polígons industrials, fet que dificulta el seu accés. A més, es destaca que normalment s'ha d'utilitzar vehicle per poder arribar-hi, cosa que inevitablement repercuteix en el tipus d'usuaris que hi poden accedir.

Malgrat que es destaca el fet de tenir que accedir en cotxe o vehicle propi a la deixalleria, també s'afirma que hi ha persones que hi van caminant (si bé no sembla el més habitual).

També es diu que la deixalleria no és una instal·lació a la que s'hi hagi d'anar amb gaire freqüència, i que per això no importa si està lluny o no.

Arrel del debat sobre possibles alternatives a la llunyania, com per exemple, ubicar-les més properes als centres dels municipis, es planteja l'obstacle de que la majoria de la població difícilment voldrà tenir la deixalleria a prop de la seva residència.

Per tant, aquesta idea es contraposa a la de la queixa per la llunyania excessiva. Es considera que el situar-les en llocs allunyats del teixit urbà va ser una decisió política, i que ara ja potser és massa tard per a canviar-la, ja que la gent ja s'ha acostumat a no tenir-les a prop de casa.

Es dedueix que si estan lluny no és per casualitat, ja que consideren que poca gent acceptaria tenir la deixalleria a la vora de casa. En aquest sentit, les deixalleries es veurien afectades per l'anomenat efecte NIMBY, que explica el clàssic rebuig a certes instal·lacions potencialment molestes o perilloses a prop de casa. Si fos així, aquest fet indicaria una manca de consciència entre la població sobre com funciona i què suposa el circuit dels residus i la seva gestió i la distribució de responsabilitats al respecte.

No obstant això, també es comenta que existeixen deixalleries situades a l'interior del teixit urbà (deixalleries de barri, mòbils, etc.), a les que els veïns ja s'hi ha acostumat. Tanmateix, es considera que no totes poden ser-ho, perquè per a complir les seves funcions es necessita tenir espai, cosa que es troba més fàcilment a fora del nucli urbà.

2. Horaris

En centrar la mirada en els obstacles al foment de l'ús de les deixalleries, un dels més debatuts és el dels horaris. Els i les participants consideren que, tot i que les instal·lacions estan obertes moltes hores, no sempre són compatibles amb els horaris laborals de la majoria de la població. Es discuteix el fet que entre setmana són obertes en horari en què la ciutadania treballa, cosa que repercuteix en el tipus d'usuari que les pot utilitzar. Al mateix temps, però, es ressalten els horaris de cap de setmana, dies on les famílies utilitzen amb major freqüència les instal·lacions.

La coincidència amb els horaris laborals és vista per algunes persones com un obstacle per a poder fer-ne ús (no obstant això, la persona que ho comenta reconeix que no sabia que estaven obertes els caps de setmana també). També es diu que hi ha gent que no hi pot anar el cap de setmana. D'alguna manera se suggereix que els horaris són massa rígids i limitats per a un sector de població, que per aquest motiu pot tenir dificultats per a fer ús de les deixalleries.

L'actual horari es defensa argumentant que mai hi ha hagut queixes explícites per part dels usuaris (però també es diu que probablement les persones que no hi poden anar tampoc no es queixen, potser perquè no tenen ocasió per a fer-ho).

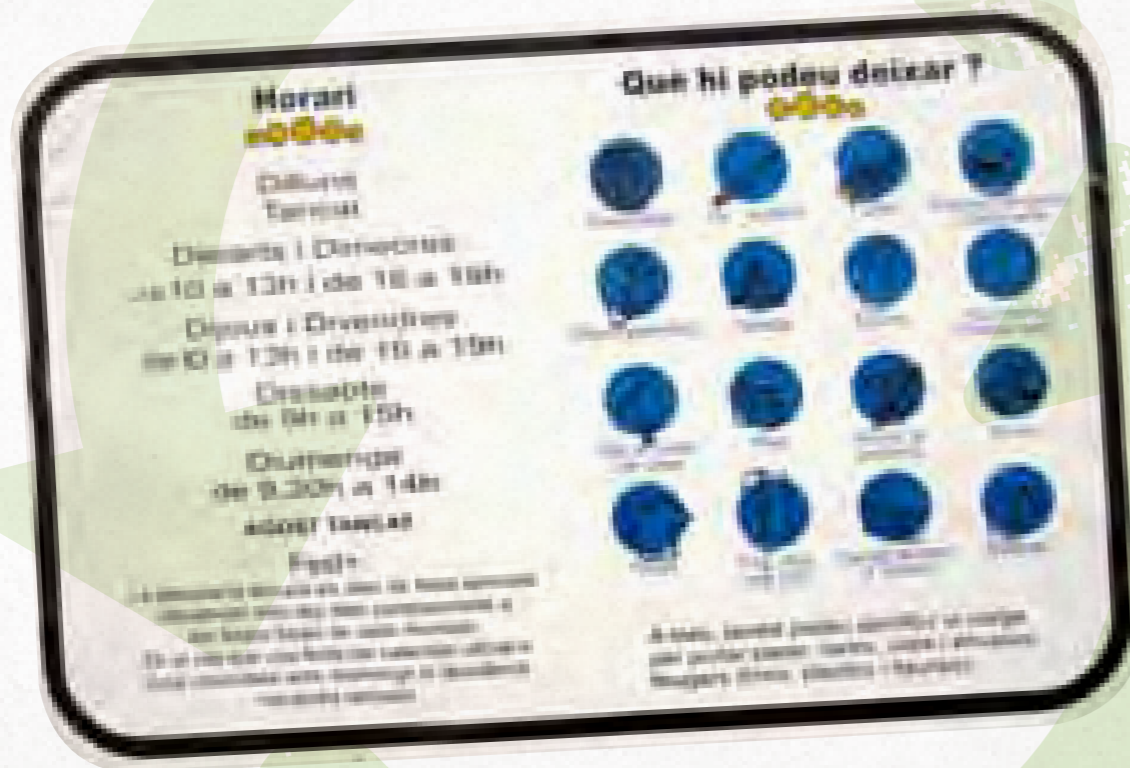

Es comenta que potser no són compatibles amb els horaris de la majoria de la població però, per altra banda, s'explica que és un horari molt ampli i on també s'obre dissabtes i diumenges. Per tant, es considera que són adequats i que si no s'hi va és per falta de voluntat. També es critica la concepció de que tot hagi d'estar obert sempre durant tot el dia.

Parlant més concretament de les hores d'obertura, es diu que els moments de més afluència són els matins i els caps de setmana. Es proposa de tancar mitja hora més tard a les tardes per a donar l'oportunitat d'anar-hi als treballadors que acaben la jornada laboral a les 19h. Però aleshores alguns participants es pregunten si això farà que tampoc els vagi bé als que finalitzen a les 20h. També es proposa obrir durant els migdies i a canvi, per exemple, tancar els diumenges, però els participants vinculats a les

deixalleries creuen que seria perjudicial perquè el diumenge és el dia de màxima afluència. En definitiva, les persones participants al grup de debat perceben que és molt difícil trobar un horari que satisfaci tothom.

3. Beneficis i costos econòmics de les deixalleries (i de la gestió de residus)

En debatre les diferents funcions que tenen i/o haurien de tenir les deixalleries es destaca un tema: el cost de les deixalleries. Els i les participants consideren que el cost d'aquestes instal·lacions deu de ser elevat i comenten que malgrat tot són instal·lacions poc atractives per als usuaris i usuàries.

Un dels temes objecte de debat és el possible benefici econòmic que aquestes instal·lacions obtenen o podrien obtenir. En els debats apareix sovint la idea que hi ha gestors privats de residus que treuen un benefici realitzant tasques similars a les deixalleries, i es qüestiona per què les deixalleries públiques no ho poden fer.

Per un costat, es diu que a les deixalleries hi arriben poques coses de valor i que, per tant, no es disposa de gaires residus 'valoritzables', motiu pel qual resulta tan difícil compensar les despeses ocasionades mitjançant la valorització dels residus que hi passen. Per un altre costat, en canvi, es diu que les deixalleries són objecte permanent de robatoris, cosa que indica que hi deu d'haver coses d'interès en termes econòmics.

Les persones participants al grup de debat es plantegen què se'n fa dels residus que passen per la deixalleria, és a dir, on van els residus, quant costa la posterior gestió i qui realitza aquestes tasques. Es comenta també la possibilitat de que aquesta gestió posterior, que actualment recau majoritàriament en empreses privades, es transferís a l'administració, però al mateix temps es debaten els possibles costos que això podria comportar. No hi ha consens sobre si l'administració hauria d'assumir aquest tipus de tasques o és preferible que ho facin operadors privats. També es diu que l'administració ja s'ocupa de fer algunes d'aquestes tasques malgrat que potser no és competència seva.

Els participants conclouen que hi ha una manca d'informació sobre els costos que suposen aquestes instal·lacions i sobre la recollida dels residus per l'administració pública en general. De totes formes, al debat s'acaba per concloure que és un error pensar que es pot fer negoci amb els residus, i si els gestors privats en fan és perquè les seves feines es paguen amb diners públics (ho

paguen amb els impostos dels ciutadans). De fet, és una de les despeses més importants dels municipis, i la població rares vegades ho sap. Fins i tot es suggereix que les taxes municipals haurien de ser més elevades per a poder cobrir-ne els costos reals.

Es diu que els ciutadans no tenen una idea apropiada del que costa gestionar els residus. En el debat els participants consideren preocupant que la ciutadania no sàpiga que els ajuntaments es fan càrrec d'aquesta despesa tan important. Es percep que hi ha una notable opacitat en el circuit dels residus, i que això incideix negativament en les actituds

dels usuaris de les deixalleries, els quals tendeixen a considerar que ja paguen suficients impostos per a cobrir el servei.

De fet, es comenten experiències de petits comerciants o industrials que s'han queixat quan han anat a portar residus a la deixalleria (per haver de pagar), però si haguessin contractat un servei privat els hagués sortit força més car. Tanmateix, es diu que això poca gent ho coneix.

Un dels problemes és que, a diferència d'altres serveis com l'aigua o l'electricitat, la gestió de residus la paga tothom més o menys igual, independentment de la quantitat de residus que produeixi. De fet, es debat sobre si tothom ha de pagar el mateix independentment dels residus que generen, o no. Alguns participants creuen que no tothom ha de pagar el mateix, sinó que hi hauria d'haver una taxa proporcional als residus que es generen. D'altres, en canvi, pensen que els usuaris paguen més serveis dels que al final acaben rebent (per exemple, per l'existència del doble circuit de recollida) i que existeix un descontentament general que no ajuda a que s'entengui el funcionament econòmic de la gestió de residus.

4. L'accés dels petits empresaris i autònoms a la deixalleria

Un dels temes que va generar més debat va ser la relació que tenen els petits industrials amb les deixalleries. El motiu del debat és que un usuari particular no ha de pagar per a portar residus a la deixalleria i, en canvi, un petit industrial, que pot ser un treballador autònom, si que ho ha de fer ja que els ha generat mitjançant una activitat econòmica.

Les persones vinculades a les deixalleries comenten que sovint els petits industrials els enganyen dient que són usuaris particulars per no haver de pagar res, i els operaris de les deixalleries no poden fer res per impedir-ho.

Alguns dels participants vinculats a les deixalleries comenten algunes de les tècniques que utilitzen els petits industrials per a no pagar: Des d'anar acompanyats amb el client dient que els residus pertanyen a ell, fins al fet d'anar cada vegada a deixalleries diferents per poder anar-hi amb més freqüència.

Es comenten també algun dels efectes no desitjats que aquestes polítiques poden tenir. Es cita l'exemple d'un fuster que porta els mobles vells d'un matrimoni gran amb impossibilitat d'anar a la deixalleria. Es planteja que si ho haguessin portat ells o haguessin trucat a l'ajuntament (fet que suposa una despesa econòmica) seria correcte, però que porti els mobles vells el petit industrial que ha fet les reformes al domicili es penalitza en aquest sentit.

En contrapartida, es comenta que els diners que val la gestió del residu a la deixalleria ja hauria d'estar inclòs en el presupost que el petit industrial fa al client. Cal tenir em compte

també la qüestió de que, a vegades, alguns d'aquests petits industrials ho són en l'economia submergida, cosa que dificulta encara més que paguin pels residus, ja que ni tant sols paguen per la seva activitat econòmica.

Alguns participants vinculats a les deixalleries expliquen que alguns d'aquests petits industrials es queixen de que ja paguen impostos i no veuen just que hagin de pagar també per a la gestió dels seus residus. Comenten que si

portessin els residus a un gestor privat els seria més complicat i encara haurien de pagar més. Però això els petits industrials semblen no voler saber-ho.

5. Diferents sistemes de descomptes

Les deixalleries tenen sistemes de descompte de la taxa municipal de brosses, depenent del nombre de residus que es portin a una deixalleria durant un any. S'observa que hi ha diferències entre municipis, ja que les deixalleries, tot i ser propietat del Consorci, utilitzen diferents sistemes de descomptes segons el municipi. Els i les participants plantegen que hi ha diferents tipus de descomptes o, fins i tot, la inexistència d'aquests segons el municipi. També es destaca que hi ha usuaris i usuàries que fan un mal ús de les deixalleries

per tal d'obtenir els descomptes, com per exemple, portar una pila cada setmana perquè d'aquesta manera a la targeta de descomptes es sumen més dies d'ús a la deixalleria i s'accedeix al descompte.

Algunes persones del grup critiquen conceptualment l'incentiu de descompte econòmic en les taxes municipals per l'ús de la deixalleria. Es diu que dóna lloc a situacions de picaresca i que implica deixar de banda l'educació ambiental i la conscienciació de la població sobre gestió de residus. Es percep estrany que s'hagi de premiar als que ho fan bé (i no es pugui penalitzar als que ho fan malament). A partir de parlar d'aquests descomptes sorgeix un debat sobre si aquests descomptes són justos i si realment tenen sentit. Alguns participants creuen que no tenen sentit ja que la gent no reciclarà més o menys per aquests descomptes, ja que hi ha usuaris habituals de les deixalleries que ni tant sols demanen el carnet pels descomptes. A més, aquests descomptes també han generat trampes, com el fet que es comentava anteriorment de portar cada dia o setmana una sola pila a la deixalleria.

En qualsevol cas, es planteja la necessitat d'unificar sistemes a nivell comarcal perquè tothom hi tingui el mateix accés (i la mateixa percepció).

6. Duplicitat de serveis

Es diu que si una persona no vol portar un residu a la deixalleria, com per exemple, un voluminós, i el deixa al carrer

aquest residu el recollirà l'ajuntament. Aleshores els i les participants es pregunten quin és l'estímul perquè els ciutadans el portin a la deixalleria, ja que els resulta més còmode deixar-lo al carrer. El doble circuit suposa un obstacle perquè desincentiva l'ús de les deixalleries. Es comenta també que el circuit alternatiu també presenta problemes, en particular no és gaire eficient, ja que sovint quan hi arriba el servei de recollida els materials, ja se'ls ha endut o els ha desmuntat algú que passava pel carrer (s'assenyala que flotes de furgonetes que donen voltes a la cerca de mobles, electrodomèstics, etc. que els ciutadans deixen als carrers).

Es diu que el circuit alternatiu de recollida de residus dels carrers és promogut per la ignorància o la deixadesa dels ciutadans, molts dels quals potser ni saben que aquells residus

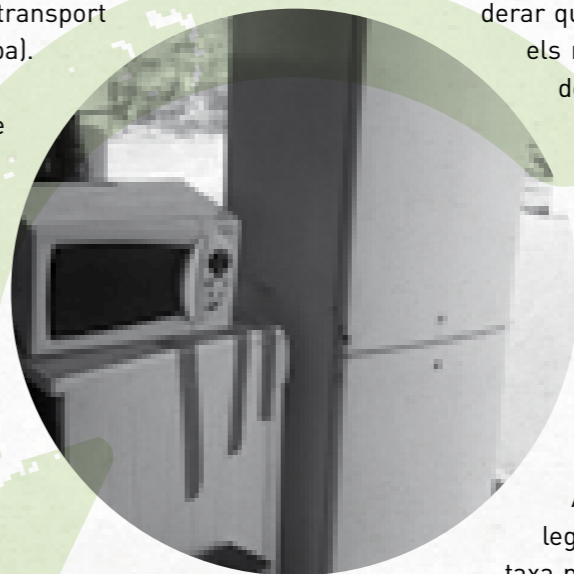

s'haurien de dur a la deixalleria, ni que si els deixen al carrer se'ls hauria de sancionar. D'alguna manera, s'observa que els ajuntaments no tenen prou capacitat per a penalitzar aquests comportaments, motiu pel qual han de fer el possible per a eliminar els residus dels carrers, amb la qual cosa el cost de la recollida es multiplica.

7. Residus especials

La selecció dels residus especials també es planteja com un obstacle, ja que només es poden dur a la deixalleria, i en alguns casos el seu transport és complicat. Es fa referència per exemple a les restes de poda i de jardineria, que és un residu que no tothom té mitjans per a poder dur a la deixalleria, ja que cal un transport adequat (o omplir el cotxe d'herba).

També es parla de les restes de pintura, que suposen un dels principals problemes quan es barregen amb altres residus. Aquests residus especials són els que millor justifiquen l'existència de les deixalleries, ja que permeten gestionar-los a part i evitar contaminació de l'entorn i riscos per al medi ambient i la salut.

8. Manca d'informació sobre la gestió de residus

Hi ha una certa discussió sobre si la població està prou ben informada sobre com seleccionar els residus domèstics. Els i les participants es mostren ambigus: al mateix temps que tenen la sensació que és una cosa que ha arribat a tothom, assenyalen experiències de gent que no ho fa de manera adequada. En el que sí que sembla que hi ha acord és en considerar que manca informació sobre què es fa amb els residus un cop han estat recollits (alguns dels participants reconeixen la dificultat per a fer-se una idea global del volum de residus en circulació).

Es comenta que la campanya 'envàs on vas' va tenir molta repercussió però va generar també certes confusions, i dedueixen que es va vehicular una informació parcial, que responia més als interessos d'Ecoembes que a la millora de la gestió de residus en general. Aquest debat els porta a discutir l'obligació legal de pagar pels productes envasats una taxa per a la gestió posterior d'aquells residus,

però sense garanties de que realment es gestioni correctament. Les persones participants al debat tendeixen a qüestionar aquesta política d'Ecoembes, principalment perquè és un acord difícil de transmetre a la ciutadania. Se suggereix que l'acord amb Ecoembes no es pot explicar a la ciutadania perquè té una lògica poc comprensible des del punt de vista de l'interès general. Això resulta preocupant perquè una de les coses més comentades és la necessitat d'informar correctament a la població sobre els circuits dels residus.

Es considera que hi ha gent que no porta coses a la deixalleria perquè percep que no obté cap benefici palpable. Sí que es diu que hi deu d'haver un benefici abstracte, però no és percebut per les persones que hi podrien anar. Tampoc no està clar què se'n fa de les coses que s'hi dipositen (tenen la sensació que poden servir per a enriquir a determi-

nades persones o empreses). Tot plegat denota una manca d'informació sobre el funcionament de les deixalleries, així com una imatge opaca de les mateixes que no genera prou confiança.

9. Conscienciar, davant la dificultat per a penalitzar

Els i les participants també destaquen la necessitat de conscienciació de la ciutadania en relació a la gestió dels residus. Es planteja que com que la mala gestió no es penalitza, hi ha una part de la població que no fa un bon ús dels contenidors ni de les instal·lacions, de manera que deixen els residus als carrers de les ciutats i pobles.

També es pregunten perquè en comptes d'incentivar els usuaris que la utilitzen, no es multa a qui fa una mala gestió dels residus però s'apunta que els cops que s'ha intentat ha esdevingut molt complicat i s'ha optat per vies més senzilles però potser injustes, com les de la incentivació.

Es dubta que el canvi d'actitud es pugui aconseguir mitjançant incentius, ja que sovint passa el contrari, ja que amb accions com posar més contenidors per a evitar que el ciutadà

s'hagi de desplaçar gaire lluny, posar un servei de recollida de voluminosos als carrers, etc., la gent es despreocupa i no s'esforça per portar residus a la deixalleria.

Es reconeix que no és fàcil sancionar els ciutadans (però sí a les empreses). Per això es dedueix que cal implementar una bona estratègia informativa i comunicativa per a incidir en aquells comportaments i actituds erronis.

Es parla de la importància de la conscienciació, la sensibilització ciutadana, però també s'observa un cert escepticisme perquè es conclou que la majoria de les persones no té gaires preocupacions ambientals i l'únic que volen és lliurar-se dels residus que han generat, sense preocupar-se gaire de quina manera.

De totes formes, es considera que les activitats d'educació ambiental adreçades a les escoles tenen un impacte important, probablement més elevat que les campanyes adreçades a la població en general.

10. No retorn, ni possibilitat d'intercanvi

Com a obstacle important també es destaca la inexistència de retorn cap a aquelles persones que fan ús de les instal·lacions de les deixalleries. Es planteja la idea d'un possible espai d'intercanvi de residus, de manera que hi hagués la possibilitat d'un retorn més tangible cap als usuaris i usuàries.

El fet que les coses dipositades a la deixalleria no es puguin agafar els genera força desconcert, i ho consideren un obstacle en el circuit dels residus. Troben incoherent que si un deixa un moble a la vorera, aquell moble pugui circular de mà en mà sense problema, mentre que si el porten a la deixalleria ja no el podrà aprofitar ningú més.

La qüestió d'obtenir algun tipus d'incentiu tangible per portar residus a la deixalleria és present en tota la discussió, i es posen exemples com les màquines que retornen l'import de les ampolles de vidre. Se suggereix pensar alguna cosa similar, que en el cas de les deixalleries podria ser la possibilitat d'intercanviar objectes. També es reconeix que les bonificacions o descomptes en la taxa municipal d'escombraries pot tenir aquest caràcter, però es percep un benefici massa poc 'tangible'.

Es reitera la idea de l'intercanvi d'objectes. Fins i tot es comenta que hi ha deixalleries que donen 'vals' per a bescanviar per objectes (però sembla que a la comarca no es fa).

No obstant això, s'apunten alguns inconvenients a la idea de permetre l'intercanvi d'objectes a les deixalleries: Per exemple, s'apunta que si es permetés convertir la deixalleria en un lloc on poder intercanviar objectes, allò més que una deixalleria seria un mercat. És a dir, canviaria l'essència del que actualment és una deixalleria.

Un altre inconvenient és que el percentatge d'objectes que realment es podrien recuperar i intercanviar seria molt petit, i que, per això, modificar el funcionament de les deixalleries no compensaria el benefici que se'n trauria. Tanmateix, algunes persones responen que el que es guanyaria és un incentiu per a que la gent hi portés residus.

Finalment, també s'apunta que la major part de les coses de valor arriben trenca-des, o són electrodomèstics obsolets, i això no és tan fàcil intercanviar-ho o vendre-ho.

El cas és que algunes de les persones participants mostren el seu desconcert davant el fet que els residus no es puguin intercanviar o prendre de la deixalleria. Hi ha la sensació que és un servei que es paga múltiples vegades (amb els impostos municipals, amb la taxa de reciclatge dels productes, amb la prohibició de tocar-los, etc.). La perplexitat augmenta quan se sap que les deixalleries pateixen robatoris contínuament, amb la qual cosa és més factible robar un objecte que intercanviar-lo o prendre'l.

11. Robatoris i pràctiques irregulars

Finalment un obstacle molt present i molt debatut durant el procés de reflexió col·lectiva són els robatoris que pateixen les deixalleries, aparentment amb força freqüència. Aquest obstacle fa aflorar diversos temes no només en relació a la gestió de residus, sinó també de caràcter social.

- **Robatoris continuats de materials molt concrets**

Els participants comenten que els robatoris a l'interior de les deixalleries s'han convertit en una cosa habitual i pràcticament diària. Aquests robatoris causen pèrdues econòmiques que sovint són més elevades pel que costa la reparació de les destrosses que no pas al valor dels

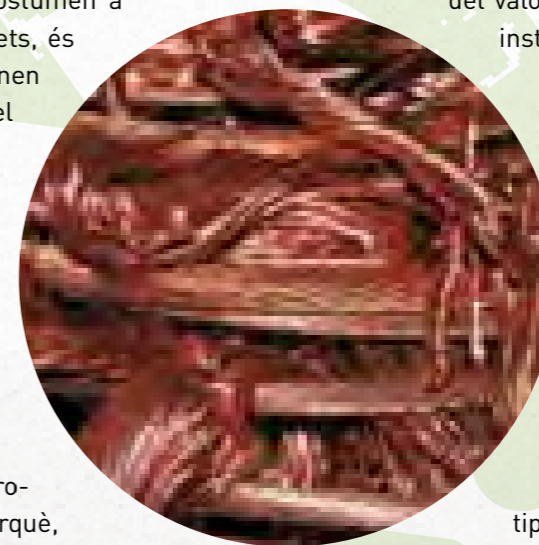
residus sostrets. A més, s'hi afegeix també el problema de la dispersió de residus pels voltants de les deixalleries, que pot constituir un risc greu per al medi ambient i que també suposa una despesa important de neteja (que ha d'assumir la deixalleria o el municipi).

Es diu que és difícil lluitar contra els robatoris amb mesures de seguretat física (tanques, càmeres, etc.) perquè les deixalleries ja no es poden tancar més, ja que fins i tot els foraden les parets ('butrons') per entrar-hi a robar. Es comenta que en aquests casos acostumen a ser xarxes organitzades, que compten amb mitjans suficients i una planificació dels robatoris. Realment, no veuen com es podrien evitar.

Es diu que els robatoris acostumen a ser de materials molt concrets, és a dir, de materials que tenen un valor econòmic alt, com el ferro o el coure. Per tant, la demanda que s'observa és de productes concrets que moltes vegades són reventuts a botigues de segona mà o a altres empreses de reciclatge.

- **Legislació laxa**

Aquesta reincidència en els robatoris es veu reforçada perquè,

des del punt de vista dels participants, hi ha unes lleis massa laxes per aquest tipus de robatoris. Es diu que la justícia no pot actuar amb gaire rotunditat perquè es considera que les coses furtades són residus, i per tant no tenen valor, cosa que algunes persones del grup discuteixen i mostren el seu desacord. A més, sovint no només es tracta del valor del que han sostret sinó del valor de les destrosses que han fet a les instal·lacions.

De totes maneres, també comenten que recentment hi ha hagut un canvi en la normativa sancionadora, i que ja no ho fa pel valor del material sostret sinó per les afectacions que aquest robatori pugui causar.

Alguns participants també consideren que a vegades possiblement no hi ha prou implicació i interès per part de l'administració per aturar aquest tipus de robatoris. Consideren que és fàcil saber qui ha comprat segons quin tipus de material robat.

Apunten també, que en ocasions es poden frenar els robatoris amb mesures alternatives. És el cas de determinades deixalleries, com la de Parets del Vallès, on s'han reduït els robatoris quan s'ha començat a posar multes als vehicles mal estacionats.

• Robatoris per necessitat o crim organitzat?

Les persones que participen en el debat també apunten que aquesta qüestió dels robatoris i de les estratègies per a fer-se amb els residus no fan altra cosa que evidenciar una necessitat social. Hi ha alguns col·lectius que possiblement no tenen accés a altres formes de guanyar alguns diners. Per això eviten criminalitzar-ho i rebutgen considerar-ho un problema de les deixalleries ni policial.

En aquest sentit, un dels debats sorgits ha estat el de si aquests robatoris responen a necessitats personals o a

grups criminals organitzats. Alguns membres del grup creuen que no s'ha de criminalitzar els robatoris de residus com el paper, ja que creuen que responen a una necessitat. Per altra banda, altres membres del grup asseguren que això genera grans pèrdues als ens locals i que moltes vegades es tracta de crim organitzat amb una gran estructura.

També es comenta, que en el cas que hi hagi ciutadans que ho necessitin, les deixalleries estan en permanent contacte amb els serveis socials dels ajuntaments per portar productes que puguin necessitar.

• Persones que agafen els residus abans que l'usuari els porti a la deixalleria

Tot i que no es tracta de robatoris, un fenomen que també succeeix a les deixalleries i als seus voltants és que hi ha persones que esperen l'arribada dels usuaris per a demana'ls-hi d'emportar-se elles els residus. És una pràctica irregular que també genera un problema mediambiental perquè sovint no es tracten els residus de forma correcta (desmunten els objectes pel carrer, deixen els residus resultants per allà, generen brutícia, etc.). També comenten que en algunes deixalleries fins i tot suposa un perill pel lloc on estacionen els vehicles, el que pot comportar situacions perilloses (risc d'accidents de trànsit).

• Problema ambiental dels residus que no es tracten correctament

Quan es parla del problema dels robatoris o dels residus que són recollits al carrer apareix també l'impacte ambiental que això genera. Comenten que els residus que són desballestats al carrer (sovint al costat de la deixalleria) generen un problema mediambiental afegit, ja que només s'emporten els materials que tenen un valor econòmic mentre que la resta del residu queda abandonat. A més a més, moltes vegades es pot tractar de residus perillosos ja sigui pel medi ambient o per la salut de les persones.

Es comenta un exemple concret, i és el de les bombones de butà. Si l'usuari del gas butà té contracte en vigor amb la companyia no hi ha cap problema però en el cas contrari existeixen grans dificultats per la gestió d'aquest residu. Els problemes venen de que si no es té un contracte en vigor l'empresa no es vol fer càrrec del residu, ni tampoc el volen els gestors alternatius o il·legals ja que es tracta d'un residu perillós. No entenen que l'empresa no reculli aquestes bombones ja que representen un actiu econòmic i per tant, el no recollir-les suposa una pèrdua econòmica.

• Pagar per un servei que no es realitza i dificultats per a canviar de model

També es comenta que ja sigui amb els robatoris, amb els desballestaments inadequats que comporten problemes mediambientals, i en definitiva, amb una incorrecta gestió dels residus, els ciutadans estan pagant per un servei que no es realitza de forma correcta ni adequada. D'alguna manera, si hi ha tant d'interès per robar és perquè els residus deuen tenir algun valor, i els municipis i les administracions públiques semblen tenir dificultats per a capitalitzar-los. Es qüestionen si les deixalleries han de fer negoci amb els residus, si ja hi ha un sector privat que se'n podria ocupar. Tanmateix, també s'observen les dificultats, però es constata que alguna cosa falla en el sistema establert de gestió de residus.

Una de les dificultats per a gestionar millor el circuit de residus és la fluctuació permanent dels preus de les matèries primeres en els mercats internacionals, que fan que, per exemple, el paper, el plom o el coure durant uns mesos valguin molt i altres

molt poc. Això dificulta que un gestor privat se'n pugui ocupar a llarg termini.

Els acords amb empreses de gestió de residus s'acostumen a fer a llarg termini, per tal de garantir-les una rendibilitat independentment de les fluctuacions dels preus i de les situacions socials. Això també es percep com una debilitat del sistema actual, perquè resta capacitats a l'administració per a poder gestionar els residus d'una altra manera.

12. Coordinació de les deixalleries

En debatre les funcions de les deixalleries, es destaquen possibles dificultats en l'actual gestió interna. Un dels punts que amb més èmfasi es comenten és la conveniència de que les deixalleries no semblin abocadors, ja que cal mantenir una bona imatge de cara als usuaris i les usuàries. Actualment, es destaca que la retirada de les caixes i contenidors (de residus) de les instal·lacions no sempre funciona prou bé, cosa que no permet mantenir les deixalleries ordenades i n'erosiona la seva imatge, tot contribuint a fer-les poc atractives i a desincentivar-ne l'ús. Es planteja

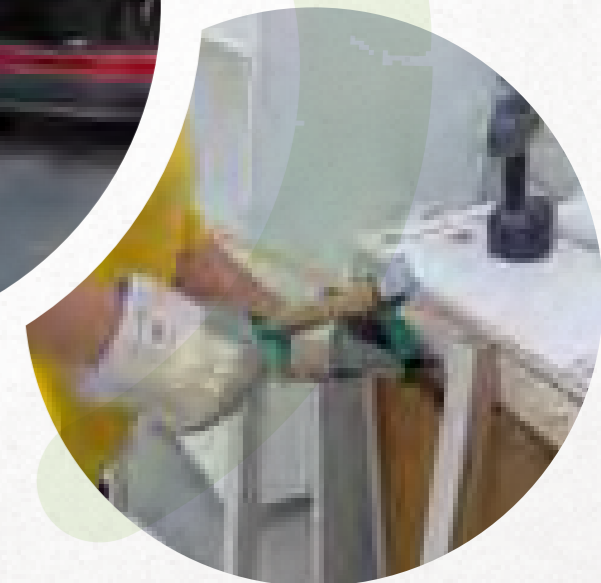
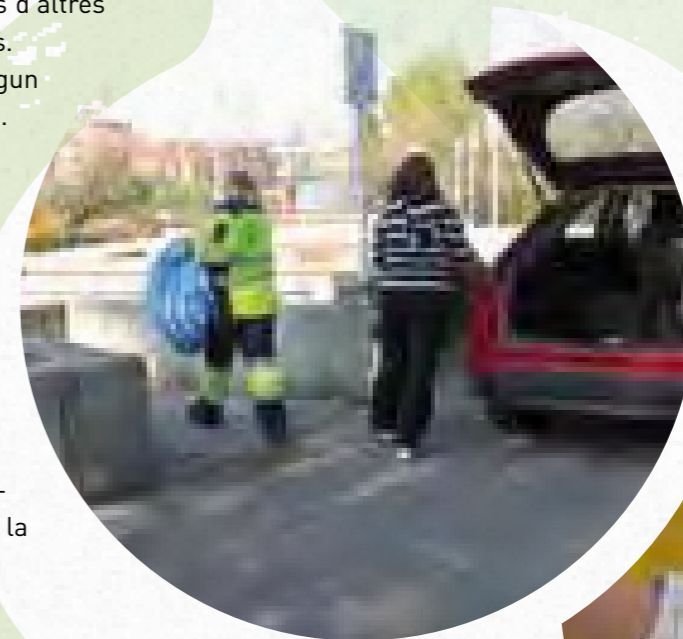
la necessitat de realitzar millores en aquesta gestió interna, tot i que es reconeix que no és tan senzill perquè cal coordinar moltes operacions.

13. Conflictes entre personal i usuaris

S'observa que l'actual regulació i funcions de les deixalleries és una font de conflictes entre el personal que hi treballa i alguns usuaris. Les persones que hi treballen han d'estar advertint i renyant els usuaris amb una freqüència que sembla elevada:

- A persones que hi porten deixalles d'altres persones fent veure que són d'elles.
- A persones que se'n volen endur algun objecte que han vist a la deixalleria.
- A petits industrials o autònoms que fan veure que porten residus domèstics.
- A persones que intenten robar materials de la deixalleria.
- A persones que aturen els usuaris abans d'arribar a la deixalleria i els demanen part dels residus que porten.
- A persones que desmunten o desballesten materials sostrets de la deixalleria just a la vora.
- Etc.

Són multitud de situacions conflictives que es repeteixen diàriament i que comporten força mals de cap a les persones que hi treballen.

III. PROPOSTES DE MILLORA

En aquest apartat s'han ordenat les diferents mesures de millora proposades per les persones participants al Grup de Debat. Moltes de les propostes són formulades però en les discussions subsegüents són rebatudes i desestimades pels propis participants. Aquí s'hi ha mantingut totes perquè es considera d'interès veure en quines coses han pensat els participants i quins arguments han emprat per a desestimar-les (en els casos que ho han fet).

1. Deixalleries per tipologia: deixalleries petites a l'entramat urbà, deixalleries mitjans municipals i comarcals per a coordinar la gestió dels residus (centres de tractament de residus)
  - 1.1. Deixalleria com a punt de desballestament de voluminosos i aprofitament de materials
2. Sobre la llunyania
3. Sobre els horaris
  - 3.1. Deixalleries amb entrada automatitzada
  - 3.2. Zona d'acumulació de residus
4. Propostes per a la valorització de residus: Triar i visibilitzar els reutilitzables
  - 4.1. Reutilització de residus
  - 4.2. Deixalleries com a centre d'intercanvi
  - 4.3. Moneda virtual
  - 4.4. Deixalleries virtuals.
  - 4.5. Les coses de valor ja no arriben a la deixalleria
- 4.6. Per que no pagar per un residu?
- 4.7. Botiga de segona mà dins les instal·lacions de la deixalleria
5. Sobre la duplicitat de serveis de recollida de residus
6. Evitar certs tipus de residus
7. Sobre l'accés als petits empresaris i autònoms
8. Evitar la duplicitat de serveis
9. Informació sobre la gestió de residus
10. Com transmetre informació i conscienciar a la població sobre la gestió de residus?
  - 10.1. Tallers
  - 10.2. Activitats infantils i familiars d'educació ambiental
  - 10.3. Promoció de fires i jornades temàtiques
  - 10.4. Espais de creació artística vinculats a les deixalleries
  - 10.5. Espai per "prendre un cafè"
  - 10.6. Agents cívics
11. Sobre robatoris a les deixalleries
12. Establiment de convenis amb entitats del territori
  - 12.1. Convenis amb Centres Especials de Treball
  - 12.2. Convenis amb associacions d'artesans
  - 12.3. Col·laboracions amb associacions
  - 12.4. Col·laboracions amb escoles
  - 12.5. Col·laboracions amb empreses
13. Conclusions i recomanacions (principis generals)

1. Deixalleries per tipologia: deixalleries petites a l'entramat urbà, deixalleries mitjans municipals i comarcals per a coordinar la gestió dels residus (centres de tractament de residus).

Per a un millor funcionament i eficiència de les deixalleries es proposa que aquestes estiguessin organitzades per tipologies. Es proposa que seria interessant un tipus de deixalleria petita perquè estigues situada dins l'entramat urbà, com per exemple els Punts Verds de Barcelona. Això faria que els ciutadans particulars poguessin utilitzar-les sense el problema de la distància i fent-les més properes i participes de la comunitat.

A partir d'aquí també podrien existir deixalleries a nivell municipal i finalment deixalleries comarcals que serien les que coordinarien aquesta gestió de residus. Cada tipus de deixalleria podria admetre uns tipus de residus diferents. Els residus perillosos o especials no podrien anar a les deixalleries petites i urbanes i s'haurien de portar només a les grans. Caldria fer un estudi per esbrinar quins tipus de residus ara mateix les deixalleries tenen dificultats per a gestionar de manera adequada, i aquests derivar-los als centres de transferència de residus comarcals.

Per a poder impulsar deixalleries de diferents nivells probablement caldria fer un esforç polític, per evitar que la reestructuració es vegi com una pèrdua per part d'alguns municipis.

En l'exercici d'assignació de recursos que es va fer en la darrera reunió, les persones participants van decidir invertir principalment en la proposta de promoure centres de tractament de residus més grans i amb més recursos (centres de transferència de residus), que poguessin servir de suport a les deixalleries petites, o que les deixalleries fessin suport a aquests centres.

La creació de deixalleries comarcals més grans podria resoldre el problema dels residus dels petits industrials i autònoms. Comentant el fet de que les deixalleries estan pensades per a residus domèstics i amb els problemes habituals que comporta el

seu ús per part de petits industrials, es proposa que aquests últims poguessin anar a un tipus d'instal·lacions adaptats a les seves necessitats. I aquestes deixalleries comarcals més grans podrien ser-ho.

1.1. Deixalleria com a punt de desballestament de voluminosos i aprofitament de materials

Una de les propostes que es va debatre va ser la conversió de les deixalleries en plantes de transferència de residus. El debat s'inicià amb l'exemple del municipi de Mollat del Vallès, on es diu que l'any 2006 es llençaven tots els voluminosos a l'abocador, és a dir, s'enviaven directament a tractament finalista. Però a partir d'un acord realitzat entre el Consorci i l'ajuntament es van començar a desballestar els mobles a la deixalleria i a causa d'això s'ha abaratit el servei de gestió, a més de recollir una gran quantitat de fusta. Així doncs, s'ha convertit la deixalleria en un punt on es poden desballestar els mobles i aprofitar-ne els materials. No obstant això, també es comenta que en deixalleries més petites això és complicat de portar a terme.

Es comenta que en el moment es que es va començar a desballestar els mobles i a recollir les restes de poda de jardineria, el preu/tona s'ha reduït. Això es tradueix teòricament en un model més eficient i eficaç. També s'explica que aquest desballestament no necessita més personal ja que poden realitzar la tasca els mateixos operaris que fan la recollida de voluminosos.

2. Sobre la llunyania

La problemàtica de la llunyania quedaria resolta si amb la reestructuració proposada en el punt anterior s'implementessin deixalleries mòbils o de petit format situades als nuclis urbans. De totes formes, en valorar la situació actual les persones participants al debat proposen algunes mesures al respecte.

De fet, el tenir que accedir en cotxe o vehicle propi a la deixalleria es considera una limitació considerable. Tot i això, s'afirma que hi ha persones que hi van caminant (si bé no sembla el més habitual). En aquest sentit, es proposa fomentar l'ús de carretons per anar-hi caminant.

També hi ha qui és escèptic respecte el possible ús de 'carretons', no es veu com una cosa pràctica ni operativa.

Al mateix temps que es plantegen els obstacles d'ubicació i de falta d'informació sorgeixen propostes, alternatives, que podrien ajudar a millorar aquestes situacions de l'actualitat; com per exemple, facilitar carros al usuari i usuàries que es desplacen caminant a les deixalleries, per tal de que pugin transportar més fàcilment els residus, al mateix temps que es planteja fer una campanya informativa a través d'aquests carros. També es planteja la possibilitat de posar deixalleries mòbils al centre dels municipis i també destaquen el servei de recollida al carrer.

3. Sobre els horaris

Les persones participants al grup de debat no proposen gaires solucions respecte els horaris. Tot i assenyalar una sèrie d'obstacles a l'ús de la deixalleria relacionats amb els horaris, semblen conscients que no existeix una solució satisfactòria per a tothom.

Es comenta que els horaris han de ser adequats al tipus de servei que s'ofereix, de tal manera que si canvien les funcions o la tipologia de les deixalleries, llavors els horaris potser també hauran de canviar.

També es diu que potser no cal obrir tantes hores, perquè l'afluència de gent no depèn necessàriament del nombre d'hores que la instal·lació està oberta (de fet, es critica la tendència de la nostra societat a ampliar els horaris de tot tipus de serveis). Potser amb un horari més curt es podria augmentar el nombre d'usuaris.

Apareixen també propostes encaminades a facilitar als usuaris i les usuàries l'accés a la deixalleria.

3.1. Deixalleries amb entrada automatitzada.

Per tal de garantir l'accés a qualsevol hora del dia es proposa posar un mecanisme d'entrada automatitzat on els usuaris poguessin dipositar els residus que portessin. Després, en horari d'obertura, els i les operaris s'encarregarien de separar els residus que s'hagin portat en horari d'obertura automàtica. Es diu que això resoldria el problema dels horaris.

3.2. Zona d'acumulació de residus

Com que la idea de les deixalleries automatitzades es considera per alguns participants complicada de posar en marxa, es proposa com alternativa que hi hagi una zona d'acopi al costat de la deixalleria, de manera que no calgui entrar sinó que es poguessin anar acumulant els residus allà a qualsevol hora. Davant aquesta proposta surten algunes reticències pel tractament que rebrien els possibles residus especials i per la possible transformació de l'espai en un abocador. També es planteja la idea de que hi ha deixalleries on

els contenidors van triturant els residus perquè se'n puguin acumular més quantitats i que aquest fet podria ser un risc per a les persones usuàries.

Algunes de les persones participants es mostren poc partidàries de crear una zona de lliure dipòsit de residus perquè desconfien de les actituds i comportaments dels ciutadans, ja que per experiència observen que es produeixen actes incívics amb freqüència. Es considera que la gestió de residus necessita d'un control proper per part de l'administració.

4. Propostes per a la valorització de residus: Triar i visibilitzar els reutilitzables

4.1. Reutilització de residus

El debat sobre la reutilització de residus i com portar-la a terme ha generat un gran volum d'opinions i idees. En primer lloc, es comenta que es podrien promoure Convenis socials com el que ja es porta a terme amb algunes fundacions de la comarca (amb Centres Especials de Treball, etc.). Es proposa catalogar l'estoc de materials reaprofitables, cosa que ja es fa actualment amb algunes d'aquestes fundacions, per tal de donar visibilitat a aquests productes. Es comenta també la opció de que els centres especials creessin una aplicació mòbil per a poder consultar el catàleg on-line.

Pel que fa a la reutilització de determinats productes, com podrien ser electrodomèstics, es posa en dubte el seu benefici real, ja que si es segueixen utilitzant electrodomèstics antics amb classificacions energètiques baixes es manté un problema mediambiental. Així, es proposa que els residus tinguin una sortida més aviat com a finalitats artístiques o decoratives, o potser educatives o formatives.

4.2. Deixalleries com a centre d'intercanvi

Pel que fa al debat sobre si les deixalleries han d'esdevenir centres d'intercanvi de materials es creu que seria una forma de reutilitzar materials i de fer les

deixalleries més atractives per als usuaris. Es tracta d'una opció que apareix de manera reiterada en els debats, ja que hi ha la sensació que un cop arribats a la deixalleria molts residus haurien de poder ser reutilitzats.

Però aquesta opció té molts matisos i és que es creu que seria d'una gran complexitat convertir totes

les deixalleries en centres d'intercanvi. Per això es proposen opcions com que es mantinguin com són actualment i que es pogués habilitar algun centre extern on poguessin arribar els productes amb valor i allà es pogués realitzar una compravenda o un intercanvi.

Fins i tot es proposa de deixar les portes de la deixalleria oberta per evitar-les destrosses i facilitar l'intercanvi. Aquesta proposta però, és ràpidament assenyalada com a inviable a causa dels residus perillosos que poden contenir les deixalleries.

4.3. Moneda virtual

Un dels mètodes que es proposa per a realitzar intercanvis amb productes de les deixalleries és la introducció d'una moneda virtual. S'argumenta que només caldria introduir els productes en una base de dades virtual i que això no representaria una despesa extra, ja que algunes fundacions amb la botiga ja ho realitzen.

En contra d'aquest sistema s'argumenta que en els darrers anys s'han perdut possibilitats a causa de l'entrada de menor volum de residus amb valor, ja que actualment es reutilitzen molt més i ja no arriben a les deixalleries.

Un altre aspecte en contra que hi troben alguns participants és que això portaria a competir amb empreses on-line del sector de la venda de productes de segona mà. I ja no només seria difícil per la simple competència sinó perquè no s'in-

centivaria econòmicament als usuaris que portessin aquests residus valoritzables a la deixalleria.

4.4. Deixalleries virtuals

Es proposa la possibilitat de crear alguna plataforma digital perquè es poguessin vendre alguns residus considerats valoritzables. Per altre banda, es qüestiona aquesta idea pel fet de que no es podria competir amb plataformes virtuals de venda de productes de segona mà, ja que els residus que arriben a la deixalleria rarament tenen valor.

En aquest sentit, sorgeix una possibilitat, es planteja la idea de realitzar algun tipus de conveni amb alguna xarxa virtual existent i amb un volum considerable. Això podria consistir en un Conveni amb plataformes virtuals de segona mà ja existents; crear un apartat del web d'aquesta plataforma que podria ser una secció de reutilització social dels productes. D'aquesta manera es podrien pal·liar les mancances econòmiques, d'espai i d'infraestructura que tindrien les deixalleries per posar en marxa una acció d'aquest tipus.

4.5. Les coses de valor ja no arriben a la deixalleria

Com ja s'ha comentat, els participants més relacionats amb la gestió diària de les deixalleries comenten que cada vegada arriben menys productes de valor a les deixalleries. Això ho relacionen amb aspectes derivats de la crisi econòmica, ja que la gent té més tendència a allargar l'ús dels productes i després intentar vendre'ls com a productes de segona mà. Així doncs, molts productes de valor segueixen utilitzant-se per altres persones en comptes d'arribar a espais com les deixalleries.

Fins i tot es comenta que podria ser el Consorci qui promogués aquesta reutilització de materials amb els productes que encara estan en bon estat, en comptes d'enviar-los a la deixalleria. Per exemple, es diu que l'ideal seria que molts voluminosos ja no entressin al circuit de recollida de residus. S'haurien de poder reaprofitar per altres canals.

També es proposa que aquests voluminosos poguessin ser aprofitats mitjançant algun tipus de conveni, destinant determinats dies de la setmana per aquestes accions. Alguns dels participants comenten però, que potser es vol que les deixalleries realitzin unes activitats per les que no estan preparades, i per tant, seria millor promoure aquestes accions a través d'accions externes, com mercats de segona mà o d'intercanvi.

4.6. Per que no pagar per un residu?

Quan es parla sobre la gestió dels residus valoritzables es pregunta perquè un usuari no pot pagar una quantitat simbòlica, com podrien ser dos o tres euros, per emportar-se algun residu que li pugui ser útil, com per exemple un calaix.

Algunes de les persones vinculades a les deixalleries creuen que ningú estaria disposat a pagar res per un residu de la deixalleria, i fins i tot han posat l'exemple de persones que han anat a la deixalleria preguntant si allà és "on es donen les coses". Tot i això, alguns dels participants argumenten que si els diners estiguessin destinats a finalitats socials potser la gent estaria més predisposada a pagar per ells.

Per altra banda, també s'argumenta que si no es té un conveni amb la deixalleria (com tenen els Centres Especials de Treball) no es poden retirar residus un cop ja han entrat, cosa que dificulta l'obtenció d'aquests residus per un particular. A més, les persones vinculades a les deixalleries pensen que això provocaria que

aquestes instal·lacions es convertissin en un mercat, cosa que dificultaria la seva feina.

Les discussions sobre per què no es poden canviar o comprar els objectes dipositats a la deixalleria són molt presents. Es percep que hi ha una demanda que no és satisfeta, i això genera distorsions en la gestió de residus.

4.7. Botiga de segona mà dins les instal·lacions de la deixalleria

Seguint en la línia de donar un segon ús a productes de les deixalleries es planteja la opció de la instal·lació d'una botiga de segona mà a dins de les pròpies instal·lacions de les deixalleries. Fins i tot es comenta que hi podria treballar alguna persona pertanyent a alguna fundació o centre especial de treball. Per contra, alguns participants creuen que dins de les deixalleries no hi ha espai, ni tampoc els recursos econòmics suficients per portar a terme aquesta proposta d'una manera exitosa.

També es comenta que més que una botiga podria ser un mercat d'intercanvi on l'usuari pogués portar un producte i se'n pogués endur un altre. Això però, topa amb la política de les deixalleries de no poder donar cap residu ja que un cop són dins la instal·lació passen a ser propietat del respectiu ajuntament.

També es comenta que una opció seria que un cop a la setmana podrien estar algunes de les fundacions amb les que es té conveni amb una parada a dins d'alguna de les deixalleries més grans, com ara la de Mollet del Vallès. Es creu que una iniciativa com aquesta podria tenir èxit, ja que aquestes fundacions ja treballen amb les seves botigues.

Alguns membres del grup però, creuen que els usuaris que van a les deixalleries no estan disposats a pagar, ja que creuen que si és un residu que ha llençat algú, no tenen perquè pagar. En contrapartida, s'assegura que hi ha usuaris que sí que en comprarien, ja que els mercats on ja hi són aquestes fundacions tenen una important quantitat de vendes.

5. Evitar certs tipus de residus

Com a proposta també es planteja la idea de evitar que certs residus difícils de gestionar i reciclar arribin a la deixalleria. Aquesta idea es planteja a partir dels voluminosos, es pren l'exemple dels electrodomèstics, ja que dins d'aquests hi ha residus especials i molt contaminants. A partir d'aquí es proposa la idea de que certs residus es retornin als punts de venda, en adquirir-ne un de nou o quan deixin de funcionar, de manera que se'ls hi pugui donar un tractament adequat o una possible segona vida. També es destaca un possible efecte positiu que seria la disminució de robatoris en les deixalleries, ja que en la majoria de casos s'accedeix a les instal·lacions a robar peces de l'interior dels voluminosos.

Aquests casos, junt amb les dificultats per a gestionar restes de poda, de jardineria i d'arbrat, justificarien el pensar en una reestructuració de la xarxa de deixalleries. La creació d'alguns centres més grans 'de transferència de residus', acompanyats de deixalleries municipals més petites i integrades als centres urbans, podria contribuir a solucionar alguns d'aquells problemes.

6. Sobre l'accés als petits empresaris i autònoms

Les solucions a la problemàtica dels petits industrials depèn del model de gestió de residus. Si es continua amb l'actual model, una possible proposta seria atorgar un carnet per a petits industrials amb un límit de residus que podrien portar sense pagar, i d'aquesta manera possiblement es sentirien més incentivats per anar-hi.

Una altra proposta per a resoldre aquest conflicte és la creació de deixalleries destinades a petits industrials. Si es modifiqués el model tal com s'ha proposat anteriorment, amb una xarxa jerarquizada de deixalleries amb algunes més grans i amb més recursos, aquestes podrien ser les més adequades per a acollir els residus d'aquestes petites empreses.

Es comenta que el posar obstacles als petits industrials pot tenir més costos que beneficis, ja que amb freqüència intenten desfer-se dels residus que generen de manera poc adequada, amb el consegüent risc de destrosses, contaminació, etc.

S'observa que les polítiques adreçades a que els petits industrials utilitzin les deixalleries pretenen un objectiu de preservació ambiental, però alguns dels participants creuen que seria més efectiu fer pedagogia de l'estalvi econòmic que això suposa. És a dir, fer veure a aquests petits industrials que la gestió pública és més econòmica que la privada. Per fer-ho, es creu que s'hauria d'informar més i millor a aquest tipus d'usuaris.

També argumenten que els petits industrials no solen estar gens disposats a pagar, fins i tot abans de saber quina és la quantitat. Per algun dels membres del grup de debat això demostra que el circuit de gestió de residus no és prou intel·ligible i que s'hauria de buscar la manera de que ho fos, cosa que implicaria esforços d'informació sobre gestió de residus adreçats a aquest col·lectiu.

7. Evitar la duplictat de serveis

L'existència de diferents serveis als municipis que tenen la mateixa finalitat (recollir residus no estàndard) posa en qüestió la funció de la deixalleria. Els i les participants ho troben contradictori, ja que suposa pagar dues vegades pel mateix servei.

Això posa sobre la taula la qüestió de si el que cal és incrementar l'ús de les deixalleries o modificar el model de gestió de residus. Se suggereix la conveniència de cercar un altre model per tal d'evitar aquestes disfuncions. S'apunta l'elevat cost de tot plegat com un obstacle per al canvi.

Mentrestant, partint del fet de que el doble circuit està molt implantat i probablement no desapareixerà fàcilment, es proposa que els serveis de recollida al carrer dels municipis utilitzin la deixalleria com a destí final d'aquests residus recollits, que allà es desmuntin i es separin els diferents possibles materials, de manera que el reciclatge i/o valorització sigui molt més efectiu i sostenible (es posa d'exemple el cas de Mollet del Vallès, on sembla que ja es fa així).

8. Informació sobre la gestió de residus

Els i les participants comenten que una gran part de la població desconex quin és el circuit de gestió de residus. Fins i tot alguns d'ells diuen que s'han assabentat de com funciona aquesta gestió durant aquestes sessions de debat. Suggereixen que la població demanda aquesta transparència i que és essencial per a sentir-se participat i motivat de cara a la gestió de residus.

Un dels participants, per exemple, pregunta què succeeix amb les parts que no s'aprofiten dels residus electrònics, com les televisions o els ordinadors, i si és cert que aquests residus són enviats a països en vies de desenvolupament per a ser desballestats. Quan s'explica que aquests tipus de residus es porten al Pont de Vilomara per ser tractats, es mostra sorprès i afirma que la ciutadania no té aquesta informació i que se'ls hi ha de fer arribar.

En aquest sentit, la demanda d'informació no només té a veure amb generar incentius per a que la gent porti els residus al circuit correcte, sinó també amb la idea de justícia ambiental, per tal d'evitar externalitzar els nostres residus perillosos cap a altres països o cap a poblacions més febles.

Com a mesura per a solucionar aquesta falta d'informació es comenta que hi ha deixalleries on hi ha plafons explicatius sobre cada tipus de residus, amb informació sobre el seu tractament, el seu destí, etc. Les persones vinculades a les deixalleries comenten que tenen molts tríptics i fulletons explicatius, però també diuen que fins que no van veure en persona la planta de tractament del Pont de Vilomara no es van fer una idea global del circuit de gestió de residus.

En aquest sentit, les visites a les plantes de tractament poden ser efectives per a sensibilitzar i contribuir a fer visible el circuit dels residus. Es diu que això ja es fa amb les escoles, però s'hauria d'aconseguir transmetre-ho també amb la població adulta.

Fins i tot s'explica que alguns circuits que són encara més difícils de saber-ne per la falta de dades per diversos motius. Es fa palès que no és tan fàcil oferir informació sobre el volum de residus i per quins circuits passen. Però també es diu que hi ha ajuntaments que ho intenten explicar el més detallat possible, i que per tant és també una qüestió de voluntat política. De fet, es conclou que si no hi ha més informació deu de ser perquè a alguns agents del circuit els va millor així.

9. Com transmetre informació i conscienciar a la població sobre la gestió de residus?

Una gran part dels debats va estar dedicat a pensar diferents formes d'aproximar les deixalleries a la població, així com a conscienciar-la sobre la forma correcta de gestionar els residus. Hi ha diferents propostes:

9.1. Tallers

Es proposa realitzar tallers per a diferents tipus de perfils: escoles, gent gran, adults, usuaris habituals de les deixalleries, etc., de manera que no només es puguin utilitzar materials existents en les deixalleries, sinó també s'utilitzin com a canal de difusió.

També es proposa, seguint experiències d'altres països, d'utilitzar residus de les deixalleries per a realitzar tallers de tecnologia, de bricolatge, etc. Es comenta que en algunes de les deixalleries que gestiona el Consorci ja s'han fet activitats d'aquest tipus i es posa l'exemple d'una escola de Granollers, a la qual es van cedir ràdios perquè els alumnes realitzessin activitats amb elles a l'escola.

9.2. Activitats infantils i familiars d'educació ambiental

Una de les activitats que es proposa per donar valor a les deixalleries i acostar l'activitat a les famílies seria la idea de realitzar activitats adreçades a l'educació ambiental dels infants. Amb aquestes activitats es podria fer entendre als nens el funcionament i la importància de la gestió de residus i la reutilització dels residus. Per a aquestes activitats es podrien utilitzar materials de les deixalleries. També es proposa de destinar una petita àrea dins les deixalleries perquè puguin llençar els seus propis residus, ja que sovint van els caps de setmana amb els pares.

Per altre banda, alguns participants creuen que les activitats haurien d'anar majoritàriament adreçades a les persones adultes, ja que els nens estan molt més conscienciats gracies a activitats a l'escola, etc.

9.3. Promoció de fires i jornades temàtiques

La idea de que les deixalleries poden contribuir a la formació i l'educació ambiental és reiterada en els debats. Tot això sense deixar de fer les tasques habituals de la deixalleria. En aquest sentit, es proposa també que el component formatiu o educacional pot anar vinculat a fires artesanals, esdeveniments artístics, etc.

Es proposa promoure fires i mercats d'intercanvi, bé a la mateixa deixalleria o en altres llocs. Fins i tot es planteja la possibilitat de fer una fira periòdica (potser anual) on poder-hi anar amb la família, un dissabte o diumenge al matí, on hi hagi tallers i activitats paral·leles (titelles, etc.), en col·laboració amb l'ajuntament, etc. Seria una mena de jornada de conscienciació i d'informació sobre la importància de la gestió de residus.

Es diu que moltes d'aquestes activitats formatives ja es fan a les deixalleries, potser de manera poc sistemàtica i sense gaire visibilitat, però es fan. Caldria trobar fórmules per a donar-ho a conèixer a tothom, perquè ara només és accessible per a uns pocs sectors de població que ja tenen alguna relació amb les deixalleries.

9.4. Espais de creació artística vinculats a les deixalleries

Arrel del debat sobre les deixalleries un dels temes de proposta que els i les participants destaquen és la possibilitat de vincular els residus i l'art. Així doncs, es proposa la possibilitat de realitzar tallers amb objectes de les deixalleries i vincular-los amb possibles exposicions dels resultats. D'aquesta manera s'obtidrien dos beneficis, un segon ús dels residus i la possible visualització de les instal·lacions, no només amb les exposicions sinó també de cara a la realització dels tallers, que es proposa puguin dur-se a terme en les mateixes instal·lacions.

Una altra de les propostes en relació a l'art es dotar a la ciutadania d'objectes de la deixalleria per a poder utilitzar-los com a material de decoració o per a fer art amb material reciclat. En aquest sentit, alguns membres del grup plantegen que cada vegada són menys els residus que arriben a la deixalleria i que es poden considerar reaprofitables o de valor i que, per tant, seria difícil que tinguessin una sortida. Per altre banda, es comenta que no cal que siguin productes amb un valor en si mateixos, sinó que se'ls hi pot donar un valor amb la pròpia reutilització, i es citen exemples com els de reaprofitar una banyera per fer un banc o utilitzar palets per a transformar-los en estanteries.

Es remarca, però, que és important que es realitzin programes de reutilització amb més regularitat, no només en dates o moments puntuals. Com per exemple, programes de reutilització de llibres, de materials per a pràctiques de tecnologia a escoles, com s'ha comentat, etc.

Fins i tot es proposa fer una mena de 'banc de productes' per a usos artístics. Es tractaria de seleccionar determinats productes i fer-los visibles entre els artistes locals, així com facilitar l'accés a aquests productes per a usar-los amb aquestes finalitats.

Pel que fa a com podria ser una deixalleria es cita l'exemple de la ciutat de San Francisco, on hi ha una planta de gestió de residus on la matèria orgànica s'utilitza per abastir una zona enjardinada, on existeix un parc amb escultures, donant molta importància a la part artística i educativa.

9.5. Espai per "prendre un cafè"

Com a mesura per a aproximar les deixalleries al públic i fer-les més atractives, també comenten que potser seria interessant tenir un

espai dins les deixalleries on poder relaxar-se una estona, fer un cafè o poder parlar amb altres usuaris o operaris de la deixalleria. Les persones vinculades a les deixalleries, però, creuen que aquesta mesura no tindria gaire acollida ja que els usuaris marxen molt ràpid de les instal·lacions.

9.6. Agents cívics

Arrel de diversos incidents en relació als residus a les instal·lacions i fora d'aquestes es planteja la necessitat de vetllar per la conscienciació i sensibilització a la ciutadania, i per la informació directa i constant; una possible proposta és l'existència a la comarca d'educadors ambientals.

10. Sobre robatoris a les deixalleries

Les persones participants als grups de debat es mostren força preocupades pel fenomen dels robatoris continuats a les deixalleries, i expressen una sèrie de propostes:

Per un costat, es comenta que seria necessari una millor organització dels Cossos de Seguretat per tal d'evitar els robatoris. Es té la percepció que molts d'aquests robatoris serien evitables, sobretot si la Policia passés per davant de les deixalleries a hores determinades, com per exemple en el moment de tancar. S'opina que aquesta major presència o visibilitat policial podria produir un efecte dissuasiu pel que fa als robatoris.

Es diu que les mesures de seguretat (càmeres, etc.) que s'han anat instal·lant fins ara no acaben de funcionar i els

robatoris continuen. En part aquesta continuïtat s'atribueix a que aquests robatoris són accions que no constitueixen delictes, per la qual cosa encara que agafin als lladres no se'ls pot fer gran cosa. La sensació d'impunitat és elevada. Malgrat aquesta evidència, algunes de les persones participants continuen demanant més Policia.

Per contra, alguns dels participants creuen que el fet de que la Policia vigilés de forma més directa les deixalleries als horaris de tancament, l'únic que produiria seria un desplaçament de l'hora en que aquests es produïrien. Per això es demanen 'instal·lacions més protegides', tot i que ningú sembla saber com haurien de ser.

En aquest sentit, els participants proposen que per evitar els robatoris una de les opcions podria ser la introducció de contenidors més segurs (amb tapa hidràulica). Aquest tipus de contenidors més segurs contra robatoris ja s'utilitzen en d'altres ciutats europees com Berlin i fins i tot catalanes, com a Sant Sadurní d'Anoia. D'aquesta manera, els contenidors tancats es podrien convertir en una eina dissuasiva contra els robatoris.

Tanmateix, algunes persones són escèptiques amb les mesures dissuasives i suggereixen la conveniència de no tancar les deixalleries per tal d'evitar les destrosses que ocasionen tantes pèrdues econòmiques. Però també s'hi observen inconvenients, ja que això suposaria deixar residus descontrolats, amb el consegüent risc de contaminació, d'incendi, etc.

En definitiva, les persones participants al debat no saben com solucionar-ho, proposen altres alternatives de control, però sense gaire convicció, com ara condemnar a treballs socials als lladres, o expedir un 'certificat de propietat del residu', etc. Ells mateixos s'adonen que són mesures molt difícils de dur a la pràctica i que ocasionarien unes despeses importants.

Curiosament, malgrat el temps que hi van dedicar a parlar-ne, en la tercera reunió del grup de debat, quan es va demanar als participants que prioritzessin les diferents opcions o mesures per a les deixalleries, ningú va prioritzar la persecució dels robatoris. Tothom sembla deixar-ho per impossible (però no per això deixen de considerar-ho un problema rellevant).

11. Establiment de convenis amb entitats del territori

Una de les vies que poden facilitar que moltes de les mesures anteriors es puguin dur a terme és l'establiment de Convenis puntuals o permanents amb altres actors del territori, principalment actors col·lectius com associacions, entitats, escoles, etc. En els debats apareixen comentaris als Convenis que el Consorci té amb diverses Fundacions que tre-

ballen amb persones amb discapacitats. Els projectes que es realitzen en el marc d'aquests Convenis es valoren molt bé, i es proposa ampliar-los i promoure col·laboracions amb altres entitats similars.

11.1. Convenis amb Centres Especials de Treball

Es comenta el treball que es fa amb determinades associacions de la comarca, que van al Consorci per triar productes separats de les deixalleries que podrien vendre a les seves botigues de segona mà (de caràcter social) i així donar-los-hi una segona vida.

Pel que fa a la integració de persones dels Centres Especials de Treball es proposa que podrien posar persones d'aquests centres a treballar a les deixalleries amb un volum més gran de feina per poder donar suport a l'operari/a. Es creu però, que això és complicat que es pugui portar a terme ja que suposa un cost econòmic el fet d'haver de pagar a un altre treballador. També es comenta que en els moments que es vulgui ampliar la plantilla seria interessant donar prioritat a les empreses socials en els concursos públics.

11.2. Convenis amb associacions d'artesans

També es planteja la idea de contactar amb els col·lectius d'artesans per tal de que puguin participar d'aquestes

exposicions i tallers, per a generar sinèrgies i que aquests puguin disposar dels residus que arriben a les instal·lacions per a fer creacions. D'aquesta manera com amb els tallers, es donaria una segona vida als residus al mateix temps que es podrien fer actes i/o exposicions per fer visibles les creacions. En aquests espais es podria fer campanya de difusió, informació i coneixement de les deixalleries. La idea d'establir convenis amb col·lectius diversos per a reaprofitar materials de les deixalleries és molt reiterada. Es veu més factible oferir-ho a entitats, associacions o col·lectius organitzats formalment que no pas a persones individuals.

11.3. Col·laboracions amb associacions

A part de les col·laboracions amb possibles associacions d'artesans, que ja s'han comentat, es presenten col·laboracions ja existents amb altres, com per exemple, amb associacions de veïns de Mollet del Vallès, a les que es va facilitar llibres per fer una biblioteca; i en la mateixa línia també s'ha col·laborat dotant de llibres una biblioteca de Lúcar (Almeria). Es proposen com a possibles exemples de treball comunitari que es podrien fer.

Aquestes propostes tenen una doble vessant. Per una banda es reutilitzen materials que en un altre cas haguessin estat destruïts com a residus. Per l'altre, s'ajuda a una part de la població que farà ús d'equipaments com aquestes biblioteques.

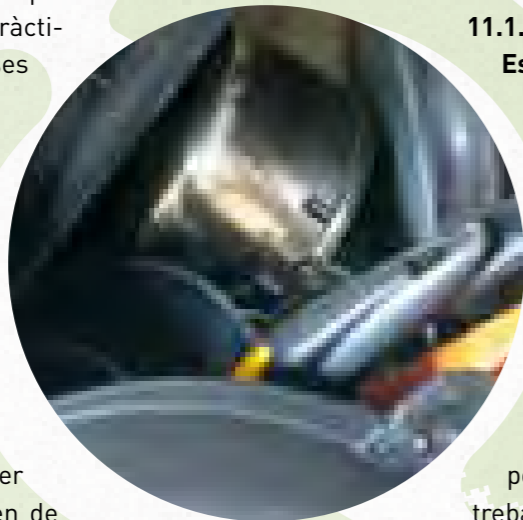
11.4. Col·laboracions amb escoles

Pel que fa a les escoles, com s'ha dit amb anterioritat, es proposa que puguin utilitzar residus de les deixalleries per a fer activitats pedagògiques. A les deixalleries sovint hi arriben productes electrònics i/o informàtics que es podrien utilitzar per fer formació a l'alumnat. Es comenta que ja es porten a terme accions d'aquesta mena, així com la dificultat per aconseguir aquests tipus de materials, ja sigui per l'estat en que arriben o pels robatoris.

11.5. Col·laboracions amb empreses

Es proposa implicar les empreses, de manera que alguns dels seus residus no els enviïn a la deixalleria sinó a entitats o escoles que els poguessin aprofitar. La tasca de la deixalleria seria posar-los en contacte, coordinar els fluxos de residus tot procurant que tinguessin una segona vida útil.

També es proposa que les deixalleries podrien implicar-se amb causes ciutadanes. Es posa l'exemple de la recollida de taps per a obtenir fons per a curar nens malalts. Encara que sigui poca cosa, seria una forma de mostrar una vinculació amb la societat.

CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

Un dels consensos als que s'arriba després de les tres reunions de debat és la necessitat de repensar el servei de deixalleria. Es diu que suposa una inversió que cal optimitzar, però intentant evitar entrar en competència amb empreses del sector privat que ja es dediquen a la gestió de residus (com ara gestors

de residus industrials, botigues d'objectes de segona mà, etc.). El servei públic de deixalleria hauria d'oferir un servei diferent, i per això probablement s'hauria de redimensionar.

En definitiva, a partir de les propostes generades per les persones participants al Grup de Debat, emergeix un fil argumental que porta a pensar en unes possibles deixalleries configurades al voltant dels següents principis:

a) Reestructurar les deixalleries en diferents nivells

Per un costat, es proposa comptar amb unes poques deixalleries més grans i amb més recursos, que puguin fer la funció de 'centre de transferència de residus' i amb mitjans per a manipular-los mínimament i deixar-los a punt per a ser enviats a altres llocs (gestors de residus, llocs finalistes, etc.). Aquestes deixalleries més grans podrien oferir servei als petits industrials a més dels residus domèstics i municipals, tot resolent alguns dels problemes comentats. Se suposa que podrien tenir suficients mitjans com per a gestionar residus especials i per a protegir les seves instal·lacions de manera convenient (evitar robatoris). Aquest tipus de deixalleries ja existeixen i no seria complicat dur-les a terme (a no ser pel cost econòmic que pugui comportar). Geogràficament s'haurien de situar de manera estratègica per tal que altres deixalleries més petites hi puguin derivar els residus especials i perillosos, així com el que no hagin pogut revaloritzar o derivar cap a altres llocs.

Per un altre costat, la gran majoria de la resta de deixalleries haurien de procurar simplificar-se i aproximar-se als nuclis urbans. La idea seria convertir-les en una mena de 'deixalleries mòbils', però en aquest cas fixes. S'hauria de potenciar molt el seu vessant pedagògic, i conceptualitzar-les com 'espais de comunicació' i de 'col·laboració amb el teixit social'. La seva funció principal seria aconseguir donar un valor als residus abans que entrin al circuit que els portaria cap a un tractament finalista. Interceptar-los i posar-los en mans de sectors socials i/o empresarials que els poguessin tornar a donar valor. La seva funció secundària seria la d'actuar com espai educatiu, informatiu i de conscienciació sobre temes ambientals en general i de residus en particular. Malgrat que aquesta sigui la secundària, es recomana que aquestes instal·lacions es reconeguin i tinguin una imatge pública més basada aquesta funció que en l'altra.

En aquest sentit, la deixalleria passaria a ser un punt de trobada del teixit social del barri, per organitzar activitats que beneficien mútuament al Consorci i a les entitats col·laboradores.

En definitiva, una bona part de les deixalleries haurien d'intentar ser més urbanes, més pedagògiques i més vinculades a l'entorn social. Per això, probablement s'hauria de canviar la nomenclatura i posar-les un nom més relacionat amb el seu vessant educatiu i comunicatiu. Físicament haurien de comptar amb un espai per a la col·laboració amb altres

entitats (associacions, escoles, col·lectius, empreses locals, etc.), on es pugui desenvolupar una programació periòdica de tallers, activitats de recuperació de residus, cursets, etc.

b) Establir vincles i accions amb el teixit social i empresarial local

La proposta de reconceptualització de les deixalleries implica alguns canvis de gestió i funcionament. Mentre que les deixalleries grans podrien organitzar-se i gestionar-se de manera similar a les actuals (però amb més funcions i mitjans), les deixalleries petites tindrien que vincular-se al teixit social i empresarial local.

Això implica establir vincles, aliances, acords i convenis amb:

- Associacions culturals, Fundacions, Centres Especials de Treball, col·lectius organitzats, etc., del territori més proper.
- Ajuntaments i altres administracions públiques del territori. En particular amb les àrees de Serveis Socials, d'Ensenyament, de Cultura, de Esports, de Gestió de Residus (per minimitzar les duplicitats en la recollida de residus), etc.
- Escoles, instituts i altres centres d'ensenyament (amb els que es poden planificar la realització de tallers de plàstica, d'electrònica, medi ambient, etc.).
- Associacions empresarials (gremis), principalment dedicades a activitats que puguin generar determinats tipus de residus, i també de sectors que poden donar-los un segon ús

(a mena de borsa de subproductes, però gestionada de manera més directa pels propis gremis i associacions empresarials, amb el suport del Consorci).

c) Planificar la manera de dinamitzar tots aquests vincles i accions

Per tal de dur a terme la proposta anterior caldria plantejar-se un pla d'acció el més participatiu possible. Això implica:

- Fer un 'mapa d'actors': Identificar els col·lectius, associacions, gremis, escoles, etc. que hi ha a la comarca i els diferents municipis, i valorar les seves característiques, oportunitats i possibilitats per a col·laborar en un procés d'aquest tipus. Identificar també els actors (entitats o administracions públiques) que, tot i no estar-hi directament implicats, podrien tenir recursos i capacitat d'influència per a facilitar el procés.
- Redactar una proposta general i inicial (amb una part de diagnosi de la situació i una altra part de propostes) a compartir amb els actors.
- A partir dels principis generals (que vulgui assumir el Consorci), dissenyar un procés participatiu per a definir uns objectius, uns plans d'acció, uns resultats esperats en un termini de temps, uns indicadors de seguiment i avaluació, etc.
- Establir una comissió de seguiment del procés composta per diferents tipus d'actors del territori.

Cal advertir que les presents recomanacions de l'apartat c) es basen en una interpretació de l'equip investigador a partir del fil argumental principal de les propostes de les persones participants. En tot cas, aquest canvi de model permetria avançar vers la solució de moltes de les disfuncions que els participants han detectat: llunyania, horaris, desinformació, robatoris, duplicitats de serveis, etc.

Procés de reflexió col·lectiva sobre les deixalleries del Vallès Oriental

